

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผ่านแอปพลิเคชัน ต่อ ความรู้ทัศนคติ
และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของ มารดาหลังคลอด
โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

The Effects Of Breast Feeding Promotion VIA Application Towards
Knowledge Attitude and Skill on Breast Feeding Among Postpartum
Women, Laplae Hospital , Uttardit Province.

วลัยลักษณ์ รัตนศักดิ์¹
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
โรงพยาบาลลับแล

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านแอปพลิเคชัน ต่อ ความรู้ ทัศนคติ และ ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 16 คน และ กลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามมาตรฐานปกติของแผนกหลังคลอด 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความรู้ทัศนคติและทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีค่าเฉลี่ยคะแนน ความรู้ทัศนคติ และ ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ 0.001 กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทัศนคติและ ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูง กว่า กลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามมาตรฐานปกติของแผนกหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากผลวิจัยนี้สามารถนำไปสู่การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

คำสำคัญ : โปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านแอปพลิเคชัน , มารดาหลังคลอด

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลลับแล
e.mail : walailuck2011@ gmail.com

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research is to study the effect of a breastfeeding promotion program on knowledge, attitudes, and skills on breastfeeding of postpartum mothers in the breastfeeding clinic of Laplae Hospital , Uttardit Province . The samples consist of 32 people that have been divided into 1) an experimental group of 16 people and 2) a control group of 16 people. Data were collected by using a set of knowledge questionnaires on breastfeeding attitudes and parenting skills. The

confidence value of Cronbach's alpha coefficient is .89. The data were analyzed by using descriptive statistics. and paired t-test, as well. The results, then, show that The experimental group has higher mean scores on knowledge, attitude, and breastfeeding skills after participating in the breastfeeding promotion program than before participating in the program. Statistically significant at .001 The experimental group and the control group have average knowledge scores. The statistical difference in breastfeeding attitudes and skills is .001 The results should implement breastfeeding promotion progressists the standard of nursing in the arrangement and continue promoting breastfeeding .

.Keywords : Breastfeeding promotion program, Postpartum mother

¹ Registered nurse professional level, Nursing department , Laplae Hospital
e-mail : walailuck2011@ gmail.com

บทนำ

น้ำนมมารดาเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญและจำเป็นที่ช่วยให้ทารกมีการเจริญเติบโตแข็งแรงทั้งด้านร่างกายและระดับสติปัญญา มีภูมิคุ้มกันโรคที่ช่วยป้องกันให้ทารกไม่เจ็บป่วย ส่วนมารดาที่เลี้ยงทารกด้วยนมตนเอง จะได้รับประโยชน์ทั้งด้านสรีระ คือ ทำให้มารดามีรูปร่างดี ไม่อ้วน ลดอัตราเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งเต้านมและมะเร็ง รังไข่ ช่วยให้มีดลูกกลับเข้าสู่สภาพเดิมเร็วขึ้น ส่วนทางด้านจิตสังคม มารดาเกิดความภาคภูมิใจ สามารถพัฒนาและ ปรับตัวต่อการเป็นมารดาได้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์และยังเป็นการประหยัดรายจ่ายในครอบครัว สะดวกไม่ เสียเวลาในการเตรียม องค์การอนามัยโลกและองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้เสนอแนะให้มารดาทุก คนเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเพียงอย่างเดียว 6 เดือน กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงทารก ด้วยนมมารดาเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับUNICEF โดยกำหนดเป้าหมายของการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่าง เดียวอย่างน้อย 6 เดือน ให้ได้ร้อยละ 30 แต่จากรายงานการสำรวจสถานะสุขภาพเด็กไทย พบว่าอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่างเดียว6 เดือน มีเพียงอยู่ที่ ร้อยละ 12.3 ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะกลุ่มมารดาวัยรุ่นมีการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาค่อนข้างต่ำกว่าวัยอื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า มารดาอายุน้อยกว่า 19 ปี มีการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาภายใน 48 ชั่วโมงหลังคลอด และ ต่อเนื่องอีก 4 สัปดาห์หลังคลอด ร้อยละ 43 และ อัตราการเลิกเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในวัยรุ่นสูงเป็น 2 เท่าของมารดาผู้ใหญ่ (นริลักษณ์ สุวรรณ โนบล, จินตนา วัชรสินธุ์ และวรรณิ เดียววิเศษ,2558)

จากสถิติของผู้ที่มาใช้บริการคลอดบุตรที่ห้องคลอด โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 3 ปี ย้อนหลังพบว่า ในปี2563 มีจำนวน 19 ราย ปี2564 จำนวน 15 ราย และ ปี 2565 จำนวน 25ราย และพบว่า มีผู้อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอย่างเดียว ร้อยละ 80 , 75 และ 60 ซึ่งมีจำนวนลดลงเมื่อมารดาออกจากโรงพยาบาลจากการสอบถามถึงสาเหตุ และการทดสอบความรู้ พบว่าเกิดขึ้นเนื่องจาก มารดาขาดความรู้ คิดว่า น้ำนมตนเองไม่เพียงพอสำหรับทารก ร้อยละ 20 มีปัญหาคัดตึงเต้านม หัวนมแบนแผล และ

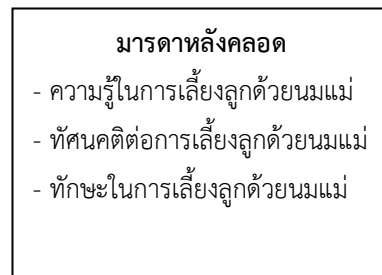
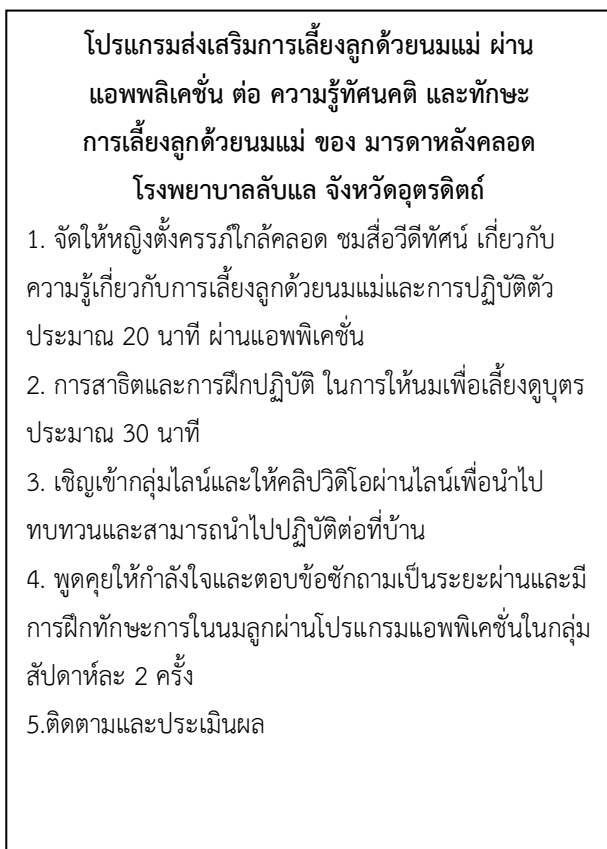
เจ็บหัวนม ร้อยละ 15 ในช่วงสัปดาห์แรกคิดวาทารกตัวเหลืองจากการใหญ่ดนมแม่ ร้อยละ 10 มารดาบางรายต้องกลับไปทำงานเมื่อครบ 1 เดือน ร้อยละ 50 จึงฝากทารกให้คนเคยกับนมผสม และขาดกำลังใจจากบุคคลในครอบครัวที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และผู้ให้คำแนะนำที่มีอิทธิพลต่อมารดาในการเปลี่ยนไปกินนมผสม หรืออาหารอื่น ร่วมกับนมแม่ คือ มารดาตนเองสามี และญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว การพยาบาลระบบสนับสนุนและให้ความรู้ ต่อการปฏิบัติความพึงพอใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และความผูกพันระหว่างมารดาและทารก โดยมีการให้ความรู้แก่มารดาเป็นรายกลุ่ม 2-5 คน ในระยะตั้งครรถ์ เกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประกอบสื่อภาพพลิกและคู่มือการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และมีการติดตาม เยี่ยมมารดา เพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ในระยะหลังคลอดขณะอยู่โรงพยาบาล ประเมินใน ระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด พบว่า มารดามีการปฏิบัติตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ รับการสนับสนุนและให้ความรู้ แต่ไม่ได้ทำให้ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแมื่อยาวนานขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่มารดามีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาจำเป็นต้องมีการเรียนรู้และได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม ซึ่งทำให้มารดาสามารถปรับตัวได้ดีตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ ในระยะหลังคลอดเมื่อกลับไปอยู่บ้าน คือ การสนับสนุนจากครอบครัว ดังนั้นบทบาทของพยาบาล ในการจัดระบบการพยาบาลสำหรับมารดาและทารก สิ่งที่สำคัญคือ พยาบาลควรเป็นผู้สนับสนุน ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมส่งเสริมความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจทำการศึกษาค้นคว้าของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผ่าน แอปพลิเคชัน ต่อ ความรู้ทัศนคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ เหมาะสม สำหรับมารดา คือ เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามความสามารถของตนเองโดยเริ่มตั้งแต่ฝากครรภ์ จนหลังคลอดโดยพยาบาล เป็น ผู้สอนชี้แนะ สนับสนุน และจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในระยะหลังคลอด ซึ่งการสอนจะรวมถึงครอบครัวของมารดาด้วย พร้อมทั้งนำระบบ แอปพลิเคชันที่ เหมาะสมมาใช้ในการให้ความรู้และมารดานำมาศึกษาได้เมื่อต้องเตรียมตัวในการให้นมแม่และ ในโปรแกรมนี้ผู้วิจัยได้นำแบบประเมิน LATCH มาใช้ในการประเมินการให้นมทารกของมารดา ซึ่งจะช่วยให้ทราบปัญหาของ มารดาและให้การชี้แนะ สนับสนุนได้ตรงกับ ปัญหาที่มารดาประสบอยู่ในขณะนั้น มีการนำคู่มือการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่สำหรับมารดาและครอบครัวมาใช้เป็นสื่อประกอบการให้ความรู้โดยมีการประยุกต์โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยนำมาใช้ให้ง่ายกับการเรียนรู้ พร้อมทั้งคอยกำกับติดตามและพูดคุย เพื่อนำกลับไปใช้ทบทวนและใช้แปลนแหล่ง สนับสนุนการเรียนรู้เมื่อกลับไปอยู่บ้าน ส่งเสริมให้มารดา หลังคลอด มีความสามารถในการदानความรู้ และความสามารถในด้าน การปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ ได้อย่างถูกต้อง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านแอปพลิเคชัน ต่อความรู้ ทัศนคติ และ ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด

กรอบการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ศึกษา
ชนิด สองกลุ่มวัดก่อน และหลังการทดลอง (two group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของ
โปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านแอปพลิเคชัน ต่อความรู้ ทัศนคติ และ ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วย
นมแม่ของมารดาหลังคลอด

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ มารดาตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลลับแล
ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2567

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ขนาด
กลุ่มตัวอย่างกำหนดจากระดับนัยสำคัญทางสถิติ (level of significance) ที่ 0.05 อำนาจการทำนาย
(power of test) ที่ 0.80 ในขณะที่อิทธิพล (effect size) ที่ 0.5 ได้ขนาด กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 16รายรวม
ทั้งหมด 32 ราย (Polit & Hungler, 1987 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตนรากร , 2553) ตามคุณสมบัติดังนี้
1) มีอายุ 20 - 34 ปี 2) อายุครรภ์ 36 สัปดาห์ขึ้นไป 3) ไม่มีภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์และระยะ
คลอด 4) สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ 5) ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผ่าน แอปพลิเคชันต่อความรู้ทัศนคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของ มารดาหลังคลอด โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเมื่อให้ความรู้ มีการช่วยเหลือ การสาธิต และฝึกทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่หญิงตั้งครรภ์ จะส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์หลังคลอดมีความรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยประยุกต์มาจาก นวลจันทร์ ไพบูลย์บรรพต , 2558 ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1) จัดให้หญิงตั้งครรภ์ใกล้คลอด ชมสื่อวีดิทัศน์ เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการปฏิบัติตัว ประมาณ 20 นาที ผ่านแอปพลิเคชัน 2) การสาธิตและการฝึกปฏิบัติ ในการให้นมเพื่อเลี้ยงดูบุตร ประมาณ 30 นาที 3) เชิญเข้ากลุ่มไลน์และให้คลิปวิดีโอผ่านไลน์เพื่อนำไปทบทวน และสามารถนำไปปฏิบัติต่อบ้าน 4) พุดคุยให้กำลังใจและตอบข้อซักถามเป็นระยะผ่านและมีการฝึกทักษะการในนมลูกผ่านโปรแกรมแอปพลิเคชันในกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง 5)ติดตามและประเมินผล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ประกอบด้วยข้อมูล มารดา และข้อมูลครอบครัว มีคำถามเกี่ยวกับ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ลักษณะ ของครอบครัว ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเมื่อครบ 2 สัปดาห์ หลังคลอด การเจ็บป่วยของทารกและอาหารที่ทารกได้รับ

2.2 แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน 15 ข้อ ในรูปแบบ คำถามปลายปิด มีคำตอบไม่เกิน 1 คำตอบลักษณะขอความโดยกำหนดการให้คะแนน คือ ใช่ ไม่ใช่ ตอบถูก ไต 1 คะแนน ตอบผิดไต 0 คะแนน การแปลผล แบ่งคะแนนตามเกณฑ์การประเมินความรู้จากการเรียนรู้ของบลูม (Bloom et al., 1971 อ้างถึงใน จุไรรัตน์, 2558) เป็น 3 ระดับ ดังนี้ คะแนน 12-15 อยู่ในระดับสูง คะแนน 9-11 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 0-8 อยู่ในระดับต่ำ

2.3 แบบประเมินทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า จำนวน 14 ข้อ ข้อคำถามเชิงบวก 9 ข้อ ไตแก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13, 14 ข้อคำถามเชิงลบ 5 ข้อ ไตแก่ ข้อ 8, 9, 10, 11, 12 แต่ละข้อลักษณะคำตอบเป็น มาตราวัด 4 ระดับ (Rating Scale) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.4 แบบประเมิน LATCH score เพื่อประเมินการปฏิบัติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 5 ข้อ 15คะแนนโดยแบ่งเกณฑ์คะแนนตามพิสัยของคะแนน (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด ทารกด้วยระดับชั้น) จัดเป็นช่วงระดับได้ 3ระดับ (Bes,1977:174) ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 0.00-1.00 หมายถึงทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.01-2.00 หมายถึงทักษะการเลี้ยงลูกนมแม่ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.01-3.00 หมายถึงทักษะการเลี้ยงลูกนมแม่ระดับมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพพิจารณาความถูกต้องมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (Content Validity Index : CVI) เท่ากับ .87 และ มีการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับหญิงตั้งครรภ์โรงพยาบาลพิชัยจำนวน 30คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรม

สำเร็จรูป มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach ' s alpha coefficient) เท่ากับ .89 และแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน มีค่าความเชื่อมั่น Kuder Richardson (KR-20) เท่ากับ .87 ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .22-.82 และค่าอำนาจจำแนก(r) มากกว่า .22 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตหน่วยงานเพื่อดำเนินกิจกรรมกับผู้ร่วมวิจัยและขออนุญาตการดำเนินงานวิจัยโดยขอจริยธรรมที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี
2. ทำการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้กลุ่มอาสาสมัครวิจัยได้รับทราบและทำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัครวิจัย
3. ดำเนินการวิจัยและดำเนินกิจกรรมการใช้โปรแกรม และทำการเก็บข้อมูล เป็นระยะ
4. ผู้วิจัยนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่บันทึกข้อมูล แล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์และมาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ทักษะ และทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนและ หลังการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ Independent t – test
3. เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ทักษะ และทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนและ หลังการทดลองของกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติ Paired t – test

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี กระทรวงสาธารณสุข เลขที่ UPHO REC No.108/2566 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เขียนอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบก่อนการตอบแบบสอบถามว่าการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามความสมัครใจหากเปลี่ยนใจที่ไม่เข้าร่วมในการวิจัยสามารถยุติไม่ต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้วิจัยทราบ ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และทำลายทิ้งหลังจากงานวิจัยเสร็จภายใน 1 ปี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงจำนวน และร้อยละ ของข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

รายการ		กลุ่มทดลอง (n = 16)		กลุ่มควบคุม (n = 16)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)	20 – 25 ปี	9	56.25	10	62.50
	26 – 30 ปี	5	31.25	4	25.00
	31 – 34 ปี	2	12.50	2	12.50
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	2	12.50	2	12.50
	มัธยมศึกษา	12	75.00	10	62.50
	ปริญญาตรี	2	12.50	4	25.00
สถานภาพ	คู่	16	100	15	93.75
สมรส	หย่า/ร้าง	-	-	1	6.25
อาชีพ	รับจ้าง	10	62.50	9	56.25
	แม่บ้าน	2	12.50	4	25.00
	ค้าขาย	4	25.00	3	18.75
รายได้	< 5,000บาท	2	12.50	3	18.75
	5,000- 10,000	10	62.50	9	56.25
	>10,000	4	25.00	4	25.00
	บาท				

จากตารางที่ 1 กลุ่มทดลอง อายุเฉลี่ยเท่ากับ 20-25 ปีจำนวน 9ราย คิดเป็นร้อยละ56.25 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน 12 รายคิดเป็นร้อยละ 75.00 มีรายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาท จำนวน10 ราย คิดเป็นร้อยละ62.50 และกลุ่มควบคุม อายุเฉลี่ยเท่ากับ 20-25 ปี จำนวน10 ราย คิดเป็นร้อยละ62.50 จบการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 10ราย คิดเป็นร้อยละ 62.50 และมีรายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาท จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.25

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ย ความรู้ ทักษะคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนและหลังการทดลอง ภายใน กลุ่มทดลอง (n=16)

ตัวแปร	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p-Value
	Mean	S.D	Mean	SD		
ความรู้	11.06	1.24	15	0.22	-16.98	0.001*
ทักษะคติ	3.56	2.14	4.00	1.76	-8.87	0.001*
ทักษะ	10.00	1.45	15	0.22	-7.98	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ย ความรู้ ทักษะคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนและหลังการทดลอง ภายใน กลุ่มทดลอง จำนวน 16 คน พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะคติ และ ทักษะหลังเข้าโปรแกรม มีคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ย ความรู้ ทักษะคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หลังการเข้าร่วมโปรแกรม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=32)

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p-Value
	Mean	S.D	Mean	SD		
ความรู้	15.00	0.22	13.76	1.38	-4.277	0.001*
ทักษะคติ	4.00	1.76	3.30	2.20	-3.653	0.001*
ทักษะ	15.00	0.22	10.07	2.40	8.010	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ความรู้ ทักษะคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หลังการเข้าร่วมโปรแกรม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะคติ และ ทักษะหลังเข้าโปรแกรมของกลุ่มทดลอง มีคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า หลังใช้โปรแกรม กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ ทักษะคติ และทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 อธิบายได้ว่า โปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ หลากหลายวิธี เช่น การให้ชมวิดีโอ ทักษะที่โรงพยาบาล และการชมผ่านแอปพลิเคชัน ด้วยมือถือ ได้ด้วยตัวเองที่บ้าน มีการสาธิต และการฝึกทักษะ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการพูดคุยให้กำลังใจ ผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อความเข้าใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา และ มีการติดตามประเมิน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาหลังคลอดเป็นรายบุคคล พบว่ามารดาจะให้ความร่วมมือในการเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ นุจรินทร์ เฟ่งพิศ และคณะ, 2565 ที่ศึกษาการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา แล้วพบว่ามารดาหลังคลอด กลุ่มทดลองภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะคติ และทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจมาภรณ์ นาคามติ และคณะ , 2565 ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ออนไลน์ต่อความรู้และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นในจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

และพบว่าทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังเข้าโปรแกรมที่เพิ่มขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าโปรแกรมของการวิจัยนี้ได้เพิ่มการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ผ่านระบบออนไลน์โดยใช้การสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน สามารถทำให้มารดามีความเข้าใจ และมั่นใจในตนเองที่จะการดูแลบุตรด้วยนม

ของตนเอง ตลอดจนมีการติดตาม ให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการการให้นมแม่ เมื่ออยู่บ้าน ทำให้สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจมาภรณ์ นาคามดี และคณะ , 2565 พบว่ามารดาวัยรุ่นมีความรู้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยผ่านระบบออนไลน์ทำให้มีความมั่นใจที่จะเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภวดี แถวเพี้ย และคณะ , 2564 พบว่า มารดาวัยรุ่นหลังคลอดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสภาพจิตใจที่ดี ด้วยเพราะมีการให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สังคมออนไลน์กลุ่มไลน์ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิด สามารถช่วยเหลือจิตสังคมได้ เช่นเดียวกับการศึกษานี้ที่เน้นการสื่อสารออนไลน์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้มารดาวัยรุ่น มีความมั่นใจในการให้นม และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้จะทำให้มารดาวัยรุ่นมีจิตใจที่เข้มแข็ง เกิดความมั่นใจในการเผชิญปัญหา ทำให้มารดาวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการดำรงบทบาทการเป็นมารดา และความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

บุคลากรของแผนกฝากครรภ์ ห้องคลอด และหลังคลอด แผนกสามารถนำโปรแกรมการให้ความรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ผ่านแอปพลิเคชันนี้ไปเผยแพร่ให้กับมารดาในกลุ่มอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือ กระตุ้นและสนับสนุนให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นี้ อย่างต่อเนื่อง
2. พัฒนาและจัดทำคู่มือการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ผ่านระบบออนไลน์ที่ง่ายต่อการนำไปใช้ และเหมาะสมสำหรับหญิงตั้งครรภ์ต่างชาติเช่นภาษาลาว พม่า เขมร เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลลลับแล รวมทั้งผู้ร่วมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บรรณานุกรม

- ชฎารัตน์ เวียงเดช และปราณี ธีร์โสภณ. (2554). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับมารดาหลังคลอด. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 14 (2), 29- 43.
- นุจรินทร์ เฟ่งพิศ,ศรีณนธร มังคะมณี และ ขวัญใจ เพท่ายประกายเพชร.(2565). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อความรู้ ทศนคติและทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดในคลินิกนมแม่ โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 5(1), 58-69.
- นียดา คำแน่น, สุภารัตน์ คำแดง, วิไลลักษณ์ ตียาพันธ์ และลักษณะ เจริญใจ. (2549). ผลการสอน

- สุขศึกษาอย่างมีแบบแผนต่อความรู้และพฤติกรรมการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในมารดา
ครรภ์แรกหลังคลอด. *สรรพสิทธิเวชสาร*, 27(3-4), 207-218.
- นรีลักษณ์ สุวรรณโนบล, จินตนา วัชรสินธุ์ และ วรณี เดียวอิสระ.(2558). ปัญหาและความต้องการ
การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่น : กรณีศึกษาโรงพยาบาลตาดานขุนทด.
วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ. 33(4).200-210
- นวลจันทร์ ไพบูลย์บรรพต และสร้อย อนุสรณ์ธีรกุล.(2558).ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ต่อความรู้ทัศนคติ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด. *วารสารพยาบาล
ศาสตร์และสุขภาพ*,38(1), 41-52.
- เบญจมาภรณ์ นาคามตี ,จันทร์จิรา ชันทะยศ และ อักษรศิลป์ สุขสวัสดิ์.(2565). ผลของโปรแกรมการให้
ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ออนไลน์ต่อความรู้และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ
มารดาวัยรุ่นในจังหวัดพิษณุโลก. *ราชวดีสารวิทยาลัยพยาบาลราชชนนี สุรินทร์*, 12(2),17-28
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางการพยาบาลศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive
theory*.Prentice-Hall.
- World Health Organization. (n.d.).Breastfeeding.https://www.who.int/health-topics/breastfeeding#tab=tab_1